

РІШЕННЯ
РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
про присудження ступеня доктора філософії

Разова спеціалізована вчена рада утворена 26 березня 2024 року Полтавським державним аграрним університетом з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації здобувача Хорольського Анатолія Анатолійовича, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії галузі знань 21 Ветеринарна медицина за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина на підставі публічного захисту дисертації «Пасалуроз кролів (поширення, діагностика, заходи боротьби та профілактики)» 04 червня 2024 року.

Хорольський Анатолій Анатолійович 1995 року народження, громадянин України, освіта повна вища. У 2019 році закінчив Полтавську державну аграрну академію та здобув ступінь магістра за спеціальністю «Ветеринарна медицина», кваліфікація лікар з ветеринарної медицини. Аспірант кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавського державного аграрного університету з 2020 р. до цього часу.

Дисертацію виконано у Полтавському державному аграрному університеті Міністерства освіти і науки України, м. Полтава.

Науковий керівник: Євстаф'єва Валентина Олександрівна, доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавського державного аграрного університету.

Здобувач має 18 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у фахових наукових виданнях України (2 із них – одноосібно), 2 статті у науковому виданні, що включене до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, 10 тез доповідей на наукових конференціях, 1 патент України на корисну модель та 1 методичні рекомендації.

Публікації у виданнях, що включені до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science Core Collection:

1. Khorolskyi A., Yevstafieva V., Kravchenko S., Pishchalenko M., Vakulenko Y., Gutyj B. Specifics of the morphological identification of the pathogen of passaluriasis of rabbits. *Regulatory Mechanisms in Biosystems*. 2021. № 12 (4). P. 702–709. doi: 10.15421/022197 (Здобувач провів виділення *Passalurus ambiguus* з кишечнику кролів, визначив особливості їх морфометричної будови та підготував статтю до публікації).

2. Yevstafieva V., Khorolskyi A., Kravchenko S., Melnychuk V., Nikiforova O., Reshetylo O. Features of the exogenic development of *Passalurus ambiguus* (Nematoda, Oxyuroidea) at different temperature regimes. *Biosystems Diversity*. 2022. № 30 (1). P. 74–79. doi: 10.15421/012207 (Здобувач провів культивування яєць *Passalurus ambiguus* за різних температурних режимів та підготував статтю до публікації).

Публікації у фахових виданнях України категорії Б:

3. Євстаф'єва В. О., Хорольський А. А., Мельничук В. В. Ефективність запропонованого способу культивування яєць нематод *Passalurus ambiguus*, що

паразитують у кролів. *Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Серія: Ветеринарні науки.* 2021. № 23 (101). С. 26-30. doi: 10.32718/nvlvet10105. (Здобувач випробував, удосконалив, визначив ефективність способу культивування яєць нематод *Passalurus ambiguus* та підготував статтю до публікації).

Khorolskyi A., Yevstafieva V., Melnychuk V. Efficacy of treatment measures for rabbit passalurosis. *Scientific Progress & Innovations.* 2023. № 26 (3). С. 119–123. doi: 10.31210/spi2023.26.02.21 (Здобувач провів визначення ефективності антигельмінтних препаратів за пасалурозу кролів та підготував статтю до публікації).

4. Хорольський А. А. Порівняльна ефективність методів захиттєвої лабораторної діагностики пасалурозу кролів. *Вісник Полтавської державної аграрної академії.* 2021. № 3. С. 224–229. doi: 10.31210/visnyk2021.03.27

5. Khorolskyi A. Ovocidal action of disinfectants against eggs of *Passalurus ambiguus*. *Ukrainian Journal of Veterinary and Agricultural Sciences.* 2022. № 5 (1). P. 53–57. doi: 10.32718/ujvas5-1.09

6. **Хорольський А. А., Мушинський А. Б.** Рівень контамінації об'єктів довкілля у кролівничих господарствах пропативними стадіями *Passalurus ambiguus*. *Вісник Полтавського державного аграрної академії.* 2022. № 4. С. 134–140. doi:10.31210/visnyk2022.04.16 (Здобувач визначив рівень контамінації об'єктів довкілля яйцями *Passalurus ambiguus* та підготував статтю до публікації).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Хорольський А. А. Особливості морфологічної та метричної ідентифікації яєць *Passalurus ambiguus*, виділених з гонад самок гельмінтів. *Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині. Матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (15–16 лютого, 2021, м. Полтава).* Полтава, 2021. С. 125–128.

8. Євстаф'єва В. О., **Хорольський А. А.** Моніторингові дослідження гельмінтозів кролів за результатами гельмінтологічного розтину. *Сучасні досягнення та перспективи клінічної лабораторної медицини у діагностиці хвороб людини та тварин. Матеріали науково-практичної міжнародної дистанційної конференції (17 березня, 2021, м. Харків).* Харків, 2021. С. 44–45. (Здобувач встановив показники поширеності пасалурозу кролів за результатами посмертної діагностики та підготував тези до публікації).

9. Євстаф'єва В. О., **Хорольський А. А.** Асоціативний перебіг пасалурозу кролів з цистицеркозом в умовах одноосібних селянських господарств Полтавської області. *Збірник наукових праць науково-практичної конференції проф.-викл. складу Полтавської державної аграрної академії за підсумками науково-дослідної роботи в 2020 році (14 травня 2021, м. Полтава).* Полтава : РВВ ПДАА, 2021. С. 245–246. (Здобувач визначив рівень інвазованості кролів пасалурисами і цистицерками за їх асоціативного перебігу та підготував тези до публікації).

10. Євстаф'єва В. О., **Хорольський А. А., Мельничук В. В.** Паразитарна система гельмінтів кролів (*Oryctolagus cuniculus domesticus*) та зайців (*Lepus europaeus*) як компонент біоценозу в кліматичних умовах Полтавської області

(Україна). *ZOOCENOSIS–2021. Біорізноманіття і роль тварин в екосистемі. Матеріали XI Міжнародної наукової конференції (10–12 листопада 2021 р., м. Дніпро). Дніпро, 2021. С. 53–54. (Здобувач визначив видовий склад паразитів травного тракту в кролів і зайців та підготував тези до публікації).*

11. Хорольський А.А. Поширення пасалурозу кролів та особливості його перебігу в умовах одноосібних та фермерських господарств Гадацької міської об'єднаної територіальної громади Миргородського району. *Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині. Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет – конференції (15–16 лютого 2022, м. Полтава). Полтава: ПДАУ, 2022. С. 130–133.*

12. Хорольський А. А. Сезонна динаміка пасалурозу кролів за результатами гельмінтоооскопічних досліджень. *Актуальні аспекти біології тварин, ветеринарної медицини та ветеринарно-санітарної експертизи. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції викладачів і здобувачів вищої освіти (16–17 червня 2022, м. Дніпро). Дніпро, 2022. С. 167–169.*

13. Хорольський А. А. Поширення та особливості перебігу пасалурозу кролів на території Полтавського району. *Ветеринарна медицина: сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та продовольчої безпеки. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (9–10 червня 2022, м. Житомир). Житомир: Поліський національний університет, 2022. С. 253–255.*

14. Хорольський А. А. Характеристика контамінації кормів та місць утримання кролів яйцями пасалурисів. *Актуальні аспекти розвитку науки і освіти. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників та молодих науковців (8–9 грудня 2022, м. Одеса). Одеса, 2022. С. 173–175.*

15. **Хорольський А. А., Євстаф'єва В. О.** Ефективність дезінфікуючого засобу «Арквадез-плюс» відносно яєць пасалурисів. *Вирішення сучасних проблем у ветеринарній медицині. Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (20–21 лютого 2023, м. Полтава). Полтава: ПДАУ, 2023. С. 135–138. (Здобувач визначив ефективність дезінфікуючого засобу Арквадез-плюс відносно яєць пасалурисів та підготував тези до публікації).*

16. Євстаф'єва В. О., Мельничук В. В., **Хорольський А. А.** Вікова динаміка пасалурозу кролів за результатами посмертної діагностики. *Актуальні аспекти біології тварин, ветеринарної медицини та ветеринарно-санітарної експертизи. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції викладачів і здобувачів вищої освіти (7–8 червня 2023, м. Дніпро). Дніпро, 2023. С. 45–46. (Здобувач визначив рівень інвазованості кролів різного віку збудником пасалурозу та підготував тези до публікації).*

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

17. **Хорольський А. А., Євстаф'єва В.О., Мельничук В.В.** Спосіб культивування яєць нематод *Passalurus ambiguus*: пат. № 147981, Україна: МПК (2021.01) А61D 99/00 і 2021 00900; заявл. 25.02.2021 ; опубл. 24.06.2021. Бюл. № 25.

3 с. (Здобувач експериментально обґрунтував спосіб культивування яєць пасалурисів та підготував матеріали для патенту).

18. **Хорольський А. А., Євстаф'єва В. О., Мельничук В. В.** Рекомендації з діагностики, заходів боротьби та профілактики за пасалурозу кролів. Полтава, 2023. 31 с. (Здобувач проаналізував літературні дані, провів експериментальні дослідження та підготував матеріали для методичних рекомендацій).

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

1. Довгій Юрій Юрійович, доктор ветеринарних наук, професор, професор кафедри паразитології, ветеринарно-санітарної експертизи та зоогієни Поліського національного університету.

Роботу оцінено позитивно, поряд з аргументованими положеннями, трапляються питання, які потребують при захисті дисертації додаткового уточнення, зокрема:

– Такі автори як, Л. Є. Корнієнко, О. Б. Домбровський, С. І. Пономар, А. А. Антіпов у своїх працях стверджують пік екстенсивності пасалурозної інвазії спостерігається у зимово-весняний період, особливо в січні (61,1 %), де після чого настає поступове зниження рівня інвазування (лютий, травень, а мінімальна зараженість кролів зареєстрована влітку (30,3 %, 2003 рік). Згідно ваших досліджень піком показників екстенсивності та інтенсивності інвазії за результатами зажиттєвої діагностики в літку (28,33 та восени 30,82 %) яєць пасалур.

– Ряд авторів (В. Ф. Галат, А. В. Березовський, М. П. Прус, Н. М. Сорока, С. І. Пономар, А. А. Антіпов) рекомендують антигельмінтики які, діють на круглі черви класу *Nematoda* типу *Nemathelminthes*, а також *Passalurus ambiguus* з родини *Oxyuridae* ряду *Passalurus* такі як «Бровадазол-плюс» (діюча речовина альбендазол та вермітекс), Левамізол та Івомек гранульований. Чому ви застосували антигельмінтики Бровальзен порошок та Альбендазол 7,5 % суспензія, які рекомендуються і використовуються для класу *Trematoda*

– За пасалурозу кролів для лікування в навчальних посібниках «Глобальна паразитологія», «Паразитологія та інвазійні хвороби тварин» автори не рекомендують (Бровальзен порошок та Альбендазол 7,5 % суспензія) є згадка про бровермектин гранулят і бровермектин 2 % для випойки (автори: В. Ф. Галат, А. В. Березовський, М. П. Прус, Н. М. Сорока, В. О. Євстаф'єва, М. В. Галат).

– Чому об'єм огляду літератури займає лише 12 % від структури роботи, а бажано б не менше 18 % по всіх вимогах написання дисертації.

– Бажано б було провести гематологічні дослідження, щоб встановити вплив збудника пасалурозу на організм кролів, а також вплив антигельмінтиків на імунний стан кролів за пасалурозу до та після лікування

– Ви встановили три різновиди міксінвазій (пасалурозно-еймеріозну, пасалурозно-трихостронгілядозну та пасалурозно-еймеріозну- трихостронгільозну). Яка ефективність антигельмінтних препаратів склала при еймеріозно-трихостронгільозній інвазії, після лікування ооцисти еймерій і яйця трихостронгіляльозної інвазії встановлені чи ні, так як ці препарати на ооцисти не діють.

– Які дезінвазійні засоби (Віросан, Гермецид-ВС та Аквадез-плюс) володіють дезінвазійною активністю щодо ооцист еймерій та яєць трихостронгільоозної інвазії?

– Бажано писати дози не мл/кг маси тіла, а нових одиницях см³/кг, ви використовуєте в методиках, висновках та пропозиціях виробництву.

– Зустрічаються застарілі джерела за № 14 (1929 р.), 20 (1983 р.), 21 (1987 р.), 34 (1974 р.), 41 (1972 р.), 54 (1973 р.), 58 (1916 р.), 146 (1964 р.), але це низькій відсоток.

Розкриття даних питань при захисті дисертації дасть можливість на основі теоретичного обґрунтування глибше висвітлити науковий напрямок, практичну цінність даної роботи і, особливо, всебічну обізнаність здобувача з питань виконання та її оформлення.

Істотних зауважень до тексту дисертаційної роботи та виконаних досліджень не має. Разом з тим, у дисертації по тексту трапляються поодинокі граматичні помилки, непринципові технічні та орфографічні неточності, вирази, які пов'язані з оформленням роботи.

Проте наявні окремі запитання і зауваження не є принциповими і не зменшують наукової цінності та проблемного значення виконаної роботи.

Сподіваємось, що висловлені запитання та зауваження сприятимуть подальшому науковому росту і вдосконаленню автора дисертації.

2. Бойко Олександра Олександрівна, кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Дніпровського державного аграрного-економічного університету.

Роботу оцінено позитивно, поряд з аргументованими положеннями, трапляються питання, які потребують при захисті дисертації додаткового уточнення, зокрема:

– У розділі «Загальна методика та основні методи досліджень» (сторінка 49) Вами вказано, що гельмінтоовоскопію проб проводили загальноприйнятими способами, за якими вираховували кількість яєць у пробах. А яку саме методику Ви використовували, Вами не уточнено.

– На рисунку 2.1. (сторінка 50) у «Діагностиці пасалурозу кролів» пункт «Встановлення ефективності зажиттєвих методів діагностики» включає овоскопічні, мікроскопічні і статистичні методи, пункти «Удосконалення способу культивування яєць *Passalurus ambiguus*» та «Морфо-біологічні особливості *Passalurus ambiguus*» – включають морфометричні методи, культивування *in vitro*, мікроскопічні й статистичні методи, а у «Розробці науково-обґрунтованих заходів боротьби та профілактики за пасалурозу кролів» пункт «Визначення ефективності антигельмінтних препаратів» включає виробничі, овоскопічні, мікроскопічні та статистичні методи. Хоча овоскопію за нематодозів, а також вивчення окремих морфометричних показників нематод проводять з обов'язковим використанням мікроскопу. Тому, можливо, не потрібно окремо виділяти мікроскопію.

– Визначення ефективності антигельмінтних препаратів (рис. 2.1, сторінка 50) можна поділити на два етапи досліджень: в умовах лабораторії, а також в умовах

виробництва. Ймовірно, краще було б вказати: 1. лабораторні (овоскопічні), 2. виробничі, 3. статистичні.

– На рисунку 2.1 (сторінка 50) пункт «Вивчення дезінвазійної ефективності хімічних засобів» включає «*in vitro* на культурі яєць», хоча не вказано яким методом. Можливо краще було б уточнити «культивування яєць».

– На сторінці 51 у другому абзаці вказано, що кролів поділили на чотири вікові групи, дві з яких включають тварин одного і того самого віку: 2–6 та 2–12 місяців. Тому, можливо, потрібно було б вказати 2–6 та 7–12 місяців.

– На сторінці 51 у четвертому абзаці вказано, що на другому етапі досліджень вивчали особливості лабораторної діагностики та біологічні властивості *Passalurus ambiguus*, а на рисунку 2.1. (сторінка 50) – «морфо-біологічні особливості *Passalurus ambiguus*». Можливо, також потрібно було б виправити у тексті на сторінці 51 «біологічні» на «морфо-біологічні».

– На сторінках 49, 53 та ін. інтенсивність інвазії вказана як «II, яєць». Але не уточнено, в чому саме рахували яйця (у полі зору мікроскопа, в одному грамі фекалій тощо).

– На сторінці 54 для оцінки ефективності антигельмінтних препаратів Вами використані показники «90–98%...», «80–97%...» тощо. Можливо, потрібно було б вказати «90–98%...», «80–89%...».

– На сторінці 54 відсутнє посилання на першоджерело для формул 2.1 й 2.2., а також на першоджерело щодо оцінки ефективності антигельмінтних препаратів.

– У таблиці 3.1. (сторінка 56) бажано було б вказати кількість уражених тварин лише у відсотках (можливо, краще прибрати третій стовпчик таблиці). Теж саме стосується й інших подібних таблиць дисертації.

– У таблиці 3.1. і на рисунку 3.1. показник екстенсивності інвазії (EI, %) у Полтавському районі різниться. Зокрема у таблиці він становить 19,95%, а на рисунку – 20,4%.

– На сторінці 58 у першому абзаці описуються найвищі значення інтенсивності інвазії (II) у господарствах Лубенського та Кременчуцького районів – 11,29 та 11,13%, хоча II визначається не у відсотках. Також використано термін «менші значення», але, можливо, потрібно було б замінити його на «найменші значення».

– У таблиці 3.2. (сторінка 59) є два стовпчики з показниками інтенсивності інвазії: «II, всього» та «II, $M \pm m$ ». Поясніть, будь ласка, що відображає стовпчик «II, всього», якщо термін «інтенсивність інвазії» означає: ступінь зараженості паразитичними червами однієї тварини?

– У пункті 3.1.4. на сторінці 73, можливо, потрібно було б пояснити, зробити припущення – чому саме відрізняються результати зажиттєвої і посмертної діагностики. Тому, що показники ураження кролів за зажиттєвої діагностики були найвищими влітку і восени, а за посмертної – восени та взимку.

– Поясніть, будь ласка, чому зі збільшенням глибини відбору проб ґрунту показники контамінації яйцями *P. ambiguus* зменшувались? З чим це може бути пов'язано та від чого залежати?

– На рисунку 3.11. (сторінка 74) бажано було б яйця пасалурисів указати стрілками, так як на рисунку є й інші об'єкти.

– Чому під час визначення впливу різних температур на ембріональний розвиток *P. ambiguus* Ви обрали саме ці температурні показники: 20, 25, 30 та 35 °C?

– У розділі 4 Вами проведено порівняння поширення пасалурозу кролів лише у Полтавській та Одеській областях. Чи є ще інформація щодо поширення цього захворювання в інших регіонах України?

В той же час, не зважаючи на окремі незначні недоліки дисертація є закінченою науковою роботою. Наявні окремі зауваження не є принциповими і не зменшують наукової цінності та проблемного значення виконаної роботи. Вони не знижують актуальність, наукову новизну та практичну значимість дисертаційної роботи. Сподіваємось, що висловлені нами зауваження сприятимуть подальшому науковому росту і вдосконаленню дисертанта.

3. Кручиненко Олег Вікторович, доктор ветеринарних наук, професор, завідувач кафедри інфекційної патології, гігієни, санітарії та біобезпеки Полтавського державного аграрного університету.

Роботу оцінено позитивно, поряд з аргументованими положеннями, трапляються питання, які потребують при захисті дисертації додаткового уточнення, зокрема:

– Які саме дані розміщені на платформі інформаційної системи GBIF?

– В який період року вивчали рівень контамінації об'єктів довкілля яйцями пасалурисів? На Вашу думку, яйця *Passalurus ambiguus* здатні перезимовувати у ґрунті або підстилці?

– Поясніть будь ласка термін «число пропaгaтивних стадій розвитку гельмінтів у зразку» (екз/кг)?

– Чим пояснюється пік пасалурозної інвазії влітку, восени та взимку?

– Чому максимальні показники екстенсивності та інтенсивності пасалурозної інвазії спостерігаються у кролів віком 6–12 міс?

4. Михайлютенко Світлана Миколаївна, кандидат ветеринарних наук, доцент, доцент кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи Полтавського державного аграрного університету.

Роботу оцінено позитивно, поряд з аргументованими положеннями, трапляються питання, які потребують при захисті дисертації додаткового уточнення, зокрема:

– Які завдання ви перед собою ставили, вивчаючи гельмінтофауну зайців (*Lepus europaeus*)?

– На чому ґрунтується такий вибір Вами лікарських засобів?

– Як узгоджуються отримані Вами результати ефективності застосованих дезінфікуючих засобів з даними інших дослідників?

– Якими критеріями ви керувались у ході визначення показників інвазованості кролів пасалурисами з урахуванням способу лабораторної діагностики (за результатами життєвих способів копроскопії та посмертної діагностики)?

– Як правильно зазначати термін: травний тракт, травний канал чи кишечник, кишка? Чи доречно вказувати «каловими масами» (стр. 32).

У дисертації по тексту трапляються непринципові поодинокі технічні огріхи, які пов'язані з оформленням роботи, орфографічні неточності, невдало побудовані речення, зокрема:

– На сторінці 121 в одному абзаці поєднані речення, як минулого, так і теперішнього часу.

– По тексту роботи відзначаю стилістичну тавтологію: можливо чергувати часто повторювані слова: пасалуроз, дана інвазія, вищезазначена хвороба і т.д.

– На сторінці 122 слід замінити «об'єктив» на «об'єктів», виходячи з запланованих досліджень.

Проте наявні окремі запитання й зауваження не є принциповими і не зменшують наукової цінності та проблемного значення виконаної роботи. Сподіваємось, що висловлені запитання та зауваження сприятимуть подальшому науковому росту і вдосконаленню автора дисертації.

5. Кулинич Сергій Миколайович, доктор ветеринарних наук, професор, професор кафедри хірургії та акушерства Полтавського державного аграрного університету.

Роботу оцінено позитивно.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» 0 членів ради,
«Утримались» 0 членів ради

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Хорольському Анатолію Анатолійовичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 21 Ветеринарна медицина за спеціальністю 211 Ветеринарна медицина.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

ЗАВІРЯЮ
Заступник начальника відділу кадрів
Полтавського державного аграрного
університету

(підпис)

Сергій КУЛИНИЧ